CONVENTIE din 19 mai 1956 referitoare la contractul de transport international de marfuri pe sosele, semnata la Geneva (CMR*)

(la data 25-mar-1981 a se vedea referinte de aplicare din Protocol din 1978)
(la data 06-dec-1972 actul a fost ratificat de Decretul 451/1972)

PREAMBUL

partile contractante, recunoscind utilitatea reglementarii intr-un mod uniform a conditiilor contractului de transport international de marfuri pe sosele, in special in ceea ce priveste documentele folosite pentru acest transport si responsabilitatea transportului,

au convenit asupra celor ce urmeaza:

CAPITOLUL I: Domeniul de aplicare

Art. 1

1. Prezenta convention se aplica oricarui contract de transport de marfuri pe sosele, cu titlu oneros, cu vehicule, cind locul primirii marfii si locul prevazut pentru eliberare, asa cum sint indicate in contract, sint situate in doua tari diferite, dintre care cel putin una este tara contractanta, independent de domiciliul si de nationalitatea participantilor la contract.

2. In sensul prezentei conventii, prin "vehicule" se inteleg automobilele, vehiculele articulate, remorcile si semiremorcile, asa cum sint definite in articolul 4 al Conventiei asupra circulatiei rutiere din 19 septembrie 1949.

3. Prezenta convention se aplica chiar daca transporturile intrind in domeniul ei de aplicare sint efectuate de catre state sau de catre institutii ori organizatii guvernamentale.

4. Prezenta convention nu se aplica:

a) transporturilor efectuate pe baza conventiilor postale internationale;

b) transporturilor funerare;

c) transporturilor efectelor de stramutare.

5. Partile contractante se obliga sa nu aduca nici o modificare prezentei conventii prin acorduri speciale incheiate intre doua sau mai multe dintre ele, putindu-se totusi scoate de sub prevederile ei micul trafic de frontiera sau autorizarea folosirii scrisorii de trasura reprezentative a marfii in transporturile efectuate exclusiv pe teritoriile lor.

Art. 2

1. Daca vehiculul continind marfuri este transportat pe o parte a parcursului, pe mare, cale ferata, cale navigabila interioara sau aeriana, fara descarcarea marfii din vehicul, cu exceptia aplicarii eventuale a dispozitiilor articolului 14, prezenta convention se aplica pentru intregul transport. Totusi, in masura in care s-a dovedit ca o pierdere, o avarie sau o intirziere la eliberarea marfii, care a survenit in cursul transportului cu un altfel de transport decit cel rutier, nu a fost cauzata de o actiune sau omisiune a transportatorului rutier si ca provine dintr-un fapt care nu a putut sa se produca decit in cursul si din cauza transportului nerutier, raspunderea transportatorului rutier nu este determinata de prezenta convention, ci de felul in care raspunderea transportatorului nerutier ar fi fost determinata daca un contract de transport ar fi fost incheiat intre expeditor si transportatorul nerutier numai pentru transportul marfii, conform prevederilor legale privind transportul de marfuri printr-un alt fel de transport decit cel rutier. Cu toate acestea, in lipsa unor astfel de prevederi, raspunderea transportatorului rutier va fi determinata de prezenta convention.

2. Daca transportatorul rutier este in acelasi timp si transportatorul nerutier, raspunderea sa este, de asemenea, determinata de prevederile paragrafului 1, ca si cind functia sa de transportator rutier si functia sa de transportator nerutier ar fi exercitate de catre doua persoane diferite.

CAPITOLUL II: Persoanele pentru care raspunde transportatorul

Art. 3

Pentru aplicarea prezentei conventii, transportatorul raspunde ca de propriile sale actiuni si omisiuni, de actiunile si omisiunile prepusilor sai si ale oricaror alte persoane la serviciile carora recurge pentru executarea transportului, daca acesti prepusi sau aceste persoane actioneaza in exercitiul functiilor lor.

CAPITOLUL III: Incheierea si executarea contractului de transport

Art. 4

Proba contractului de transport se face prin scrisoare de trasura. Absenta, neregularitatea sau pierderea scrisorii de trasura nu afecteaza nici existenta, nici valabilitatea contractului de transport, care ramane supus dispozitiile prezentei conventii.

Art. 5

1. Scrisoarea de trasura este intocmita in trei exemplare originale, semnate de expeditor si de transportator, aceste semnaturi putind sa fie imprimate sau inlocuite prin stampilele expeditorului si transportatorului, daca legislatia tarii in care este intocmita scrisoarea de trasura o permite. Primul exemplar se remite expeditorului, al doilea insoteste marfa, iar la treilea se retine de transportator.

2. In cazul in care marfa de transport trebuie sa fie incarcata in vehicule diferite sau daca este vorba de diferite feluri de marfa ori de loturi distincte, expeditorul sau transportatorul are dreptul sa ceara intocmirea de scrisori de trasura pentru fiecare vehicul folosit sau pentru fiecare fel de marfa ori lot de marfuri.

Art. 6

1. Scrisoarea de trasura trebuie sa contina urmatoarele date:

a) locul si data intocmirii sale;

b)numele si adresa expeditorului;

c) numele si adresa transportatorului;

d) locul si data primirii marfii si locul prevazut pentru eliberarea acesteia.

e) numele si adresa destinatarului;

f) denumirea curenta a naturii marfii si felul ambalajului, iar pentru marfurile periculoase, denumirea lor general recunoscuta;

g) numarul coletelor, marcajele speciale si numerele lor;

h) greutatea bruta sau cantitatea altfel exrpimata a marfii;

i) cheltuielile aferente transportului(prt de transport, cheltuieli accesorii, taxe de vama si alte cheltuieli survenite de la incheierea contractului si pina la eliberare);

j) instructiunile necesare pentru formalitatile de vama si altele;

k) indicatia ca transportul este supus regimului stabilit prin prezenta convention si nici unei alte clauze contrare.

2. Daca este cazul, scrisoarea de trasura trebuie sa contina si indicatiile urmatoare:
a) interzicerea transbordarii;
b) cheltuielile pe care expeditorul le ia asupra sa;
c) totalul sumelor ramburs de perceput la eliberarea marfii;
d) valoarea declarata a marfii si suma care reprezinta interesul special la eliberare;
e) instructiunile expeditorului catre transportator cu privire la asigurarea marfii;
f) termenul convenit in care transportul trebuie sa fie efectuat;
g) lista documentelor remise transportatorului.
3. Partile pot insera in scrisoarea de trasura orice alta indicatie pe care ele o considera utila.

Art. 7

1. Expeditorul raspunde pentru toate cheltuielile si daunele pricinuite transportatorului din cauza ineactitatii sau insuficientei:
a) indicatiilor mentionate in articolul 6 paragraful 1b),d),e),f),g),h) si j);
b) indicatiilor mentionate in articolul 6 paragraful 2;
c) oricaror alte indicatii sau instructiuni date de el pentru emiterea scrisorii de trasura sau pentru a fi inserate in aceasta.
2. Daca, la cererea expeditorului, transportatorul inscrie in scrisoarea de trasura mentiunile indicate in paragraful 1 al prezentului articol, se considera, pina la proba contrarie, ca acesta a actionat in contul expeditorului.
3. Daca scrisoarea de trasura nu contine mentiunea prevazuta in articolul 6 paragraful 1 k), transportatorul raspunde pentru toate cheltuielile si daunele pe care le-ar suporta persoana care are dreptul sa dispuna asupra marfii datorita acestei omisiuni.

Art. 8

1. La primirea marfii, transportatorul este obligat sa verifice:
a) exactitatea mentiunilor din scrisoarea de trasura referitoare la numarul de colete, cit si la marcajul si la numerele lor;
b) starea aparenta a marfii si a ambalajului ei.
2. Daca transportatorul nu are mijloace rezonabile de a verifica exactitatea mentiunilor indicate in paragraful 1 a) al prezentului articol, el va inscrie in scrisoarea de trasura rezerve care trebuie sa fie motivate. El trebuie, de asemenea, sa motiveze toate rezervele pe care le face cu privire la starea aparenta a marfii si a ambalajului ei. Aceste rezerve nu angajeaza pe expeditor, daca acesta nu le-a acceptat in mod expres in scrisoarea de trasura.
3. Expeditorul are dreptul sa ceara verificarea de catre transportator a greutatii brute a marfii sau a cantitatii acesteia altfel exprimate. El poate cere, de asemenea, verificarea continutului cotelor. Transportatorul poate cere plata cheltuielilor de verificare. Rezultatul verificarilor se consemneaza in scrisoarea de trasura.

Art. 9

1. Scrisoarea de trasura face dovada, pina la proba contrarie, a conditiilor contractului si a primirii marfii de catre transportator.
2. In absenta inscrierii in scrisoarea de trasura a rezervelor motivate ale transportatorului, exista prezumtia ca marfa si ambalajul ei erau in stare aparenta buna in momentul primirii de catre transportator si ca numarul de colete, cit si marcajele si numerele lor erau conforme cu mentiunile din scrisoarea de trasura.

Art. 10

Expeditorul este raspunzator fata de transportator pentru daunele pricinuite persoanelor, materialului sau altor marfuri, precum si pentru cheltuielile cauzate de defectuozitatea ambalajului marfii, afara de cazul cind defectuozitatea, fiind aparenta sau cunoscuta transportatorului in momentul primirii marfii, transportatorul nu a facut rezerve cu privire la aceasta.

Art. 11

1. In vederea indeplinirii formalitatilor de vama si a altora care trebuie facute inainte de eliberarea marfii, expeditorul trebuie sa anexeze la scrisoarea de trasura sau sa puna la dispozitia transportatorului documentele necesare si sa-i furnizeze toate informatiile cerute.
2. Transportatorul nu este obligat sa examineze daca aceste documente si informatii sint exacte sau suficiente. Expeditorul este raspunzator fata de transportator pentru toate daunele care ar putea rezulta din lipsa, insuficienta sau din neregularitatea acestor documente si informatii, in afara de cazul in care culpa este a transportatorului.
3. Transportatorul este raspunzator ca si un comisionar de consecintele pierderii sau utilizarii inexacte a documentelor mentionate in scrisoarea de trasura si care o insotesc sau care i s-au predat; totusi, despagubirea pusa in sarcina sa nu o va depasi pe aceea care ar fi datorata in caz de pierdere a marfii.

Art. 12

1. Expeditorul are dreptul de dispozitie asupra marfii, in special sa ceara transportatorului oprirea transportului, schimbarea locului prevazut pentru eliberare sau sa elibereze marfa unui alt destinatar decit cel indicat in scrisoarea de trasura.
2. Acest drept sa stinge in momentul in care al doilea exemplar al scrisorii de trasura este remis destinatarului sau daca acesta isi exercita dreptul prevazut de articolul 13 paragraful 1; din acel moment, transportatorul trebuie sa se conformeze ordinelor destinatarului.
3. Dreptul de dispozitie apartine totusi destinatarului din momentul intocmirii scrisorii de trasura, daca expeditorul face o mentiune in acest sens pe aceasta scrisoare.
4. Daca, exercitind dreptul sau de dispozitie, destinatarul ordona eliberarea marfii unei alte persoane, aceasta nu poate desemna alti destinatari.
5. Exercitiul dreptului de dispozitie este supus urmatoarelor conditii:
a) expeditorul sau, in cazul indicat in paragraful 3 al prezentului articol, destinatarul, care vrea sa exercite acest drept, trebuie sa prezinte primul exemplar al scrisorii de trasura, pe care trebuie sa fie inscrise noile instructiuni date transportatorului si sa despagubeasca pe transportator pentru cheltuielile si prejudiciul pe care le-a antrena executarea acestor instructiuni;
b) executarea acestor instructiuni trebuie sa fie posibila in momentul in care instructiunile parvin persoanei care trebuie sa le execute si nu trebuie nici sa impiedice exploatarea normala a intreprinderii transportatorului, nici sa aduca prejudicii expeditorilor sau destinatarilor altor transporturi;
c) instructiunile nu trebuie niciodata sa aiba ca efect divizarea transportului.

6. In cazul in care, datorita dispozitiilor prevazute in paragraful 5 b) al prezentului articol, transportatorul nu poate executa instructiunile pe care le primeste, el trebuie sa instiinteze imediat despre aceasta persoana care a dat aceste instructiuni.

7. Transportatorul care nu executa instructiunile date in conditiile prevazute de prezentul articol sau care s-a conformat acestor instructiuni fara sa fi cerut prezentarea primului exemplar al scrisorii de trasura va fi raspunzator fata de cel care are dreptul sa ceara acoperirea prejudiciului cauzat de acest fapt.

Art. 13

1. Dupa sosirea marfii la locul prevazut pentru eliberarea, destinatarul are dreptul de a cere ca al doilea exemplar al scrisorii de trasura sa-i remis si ca marfa sa-i fie eliberata contra unei dovezi de primire. Daca pierderea marfii este stabilita sau daca marfa nu a sosit la expirarea termenului prevazut in articolul 19, destinatarul este autorizat sa pretinda in numele sau de la transportator drepturile care rezulta din contractul de transport.

2. Destinatarul care prevaleaza de drepturile care ii sint acordate de paragraful 1 al prezentului articol, este obligat sa plateasca creantele care rezulta din scrisoarea de trasura. In caz de contestare a acestora, transportatorul nu este obligat sa efectueze eliberarea marfii decit in cazul in care destinatarul a depus o cautiune.

Art. 14

1. Daca, pentru un motiv oarecare, executarea contractului in conditiile prevazute in scrisoarea de trasura este sau devine imposibila inainte de sosirea marfii la locul prevazut pentru eliberare, transportatorul este obligat sa ceara instructiuni persoanei care are dreptul sa dispuna de marfa, in conformitate cu articolul 12.

2. Totusi, daca circumstantele permit efectuarea transportului in conditii care difera de cele prevazute in scrisoarea de trasura si daca transportatorul nu a putut sa obtina in timp util instructiunile de la persoana care are dreptul de a dispune de marfa conform articolului 12, el va lua masurile pe care le considera ca fiind cele mai bune in interesul persoanei care are dreptul de a dispune de marfa.

Art. 15

1. In cazul in care dupa sosirea marfii la locul de destinatie se ivesc impedimente la eliberare, transpsortatorul cere instructiuni de la expeditor. Daca destinatarul refuza marfa, expeditorul are dreptul de a dispune de aceasta, fara a prezenta primul exemplar al scrisorii de trasura.

2. Chiar daca a refuzat marfa, destinatarul poate oricand sa ceara eliberara ei atit timp cit transportatorul nu a primit instructiuni contrarii de la expeditor.

3.Daca impedimentul la eliberarea marfii apare dup ce destinatarul, conform dreptului pe care il detine in virtutea articolului 12 paragraful 3, a dat ordin de a se elibera marfa unei alte persoane, destinatarul se substituie expeditorului, iar aceasta alta persoana destinatarului, pentru aplicarea paragrafelor 1 si 2 de mai sus.

Art. 16

1. Transportatorul sare dreptul la rambursarea cheltuielilor legate de solicitarea dee instructiuni sau cele determinate de executarea instructiunilor primite, cu conditia ca aceste cheltuieli sa nu fie consecinta culpei sale.

2. In cazurile indicate in articolul 14 paragraful 1 si in articolul 15, transportatorul poate sa descarce imediat marfa in contul persoanei care are dreptul sa dispuna de aceasta; dupa aceasta descarcare, transportul este considerat terminat. Transportatorul isi asuma atunci pastrarea marfii. El poate totodata sa incredinteze marfa unui tert si nu este atunci raspunzator decit de alegerea judicioasa a acestui tert. Marfa ramine grevata de creantele rezultind din scriosarea de trasura si de toate celelalte cheltuieli.

3. Transportatorul poate sa procedeze la vinzarea marfii fara sa astepte instructiuni de la persoana care are dreptul sa dispuna, cind natura perisabila a marfii sau starea ei o justifica sau cind cheltuielile pentru pastrare sint disproportionate fata de valoarea marfii. In celelalte cazuri el poate, de asemnea, proceda la vinzarea marfii, daca, intr-un termen rezonabil, el nu a primit din partea persoanei care are dreptul sa dispuna de marfa instructiuni contrarii a caror executare ii poate fi ceruta in mod echitabil.

4. Daca marfa a fost vinduta in baza dispozitiilor prezentului articol, suma obtinuta din vinzare trebuie pusa la dispozitia persoanei care are dreptul de a dispune de marfa, minus cheltuielile care greveaza marfa. Daca aceste cheltuieli sint mai mari decit suma obtinuta din vinzare, transportatorul are dreptul la diferenta.

5. Procedura utilizata in caz de vinzare este determinata de legea sau de uzantele locului unde se gaseste marfa.

CAPITOLUL IV: Raspunderea transportatorului

Art. 17

1. Transportatorul este raspunzator pentru pierderea totala sau partiala sau pentru avarie, produse intre momentul primirii marfii si cel al eliberarii acesteia, cit si pentru intirzierea in eliberare.

2. Trasportatorul este exonerat de aceasta raspundere daca pierderea, avaria sau intirzierea a avut drept cauza o culpa a persoanei care are dreptul sa dispuna de marfa, un ordin al acesteia nerezultind dintr-o culpa a transportatorului, un viciu propriu al marfii sau circumstante pe care transportatorul nu putea sa le evite si ale caror consecinte nu le putea preveni.

3. Transportatorul nu poate invoca, pentru a fi exonerat de raspundere, nici defectiunea vehiculului pe care-l foloseste pentru efectuarea transportului, nici culpa persoanei de la care a inchiriat vehiculul sau a prepusilor acesteia.

4. Tinind cont de articolul 18 paragrafele 2 pana la 5, transportatorul este exonerat de raspundere daca pierderea sau avaria rezulta din riscurile particulare inerente uneia sau mai multora dintre urmatoarele fapte:

a) folosirea de vehicule descoperite, fara prelate, daca aceasta folosire a fost convenita intr-un mod expres si mentionata in scrisoarea detrasura;

b) lipsa sau defectuozitatea ambalajului pentru marfurile expuse prin felul lor la stricaciuni sau avarie, cind aceste marfuri nu sint ambalate sau sint rau ambalate;

c) manipularea, incarcarea, stivuirea sau descarcarea marfii de catre expeditor sau destinatar sau de catre persoane care actioneaza in contul expeditorului sau al destinatarului;

d) natura unor marfuri expuse, datorita cauzelor inerente insesi naturii lor, fie la pierderea totala sau partiala, fie la avarie in special prin spargere, reugina, deteriorare interna si spontana, uscare, curgere, pierdere normala sau prin actiunea insectelor sau a rozatoarelor;

e) insuficienta sau imperfectiunea marcajelor sau a numerelor coletelor;

f) transportul de animale vii.

5. Daca in baza prezentului articol, transportatorul nu raspunde de unii factori care au cauzat dauna, raspunderea sa nu este angajata decit in masura in care factorii de care el raspunde, in baza prezentului articol, au contribuit la dauna.

Art. 18

1. Sarcina probei ca pierderea, avaria sau intirzierea eliberarii a avut drept cauza unul dintre factorii prevazuti in articolul 17 paragraful 2 incumba transportatorului.

2. Cind transportatorul stabileste ca, tinind seama de circumstantele de fapt, pierderea sau avaria a putut sa rezulte din unu sau mai multe riscuri particulare prevazute in articolul 17 paragraful 4, exista prezumtia ca ea a rezultat din aceasta cauza. Cel in drept poate totusi sa faca dovada ca dauna nu a avut drept cauza in intregime sau partial unul dintre aceste riscuri.

3. Prezumtia aratata mai sus nu este aplicabila in cazul prevazut de articolul 17 paragraful 4 a), daca este vorba de o pierdere anormala sau o pierdere de colete.

4. Daca transportul este efectuat cu ajutorul unui vehicul amenajat in vederea protejarii marfurilor impotriva influentei caldurii, a frigului, a variatiilor de temperatura sau a umiditatii aerului, transportatorul nu poate inova beneficiul prevederilor articolului 17 paragraful 4 d) decit daca face dovada ca toate masurile care ii incumba, tinind cont de circumstante, au fost luate in ceea ce priveste alegerea, intretinerea si folosirea acestor amenajari si ca el s-a conformat instructiunilor speciale care i-au fost date.

5. Transportatorul nu poate invoca beneficiul prevederilor articolului 17 paragraful 4 f) decit daca face dovada ca toate masurile careii incumba in mod normal, tinind cont de circumstante, au fost luate si ca el s-a conformat instructiunilor speciale care i-au fost date.

Art. 19

Se considera intirziere la eliberare atunci cind marfa nu a fost eliberata in termenul convenit sau, daca nu a fost convenit un termen, atunci cind durata efectiva a transportatorului depaseste timpul care in mod rezonabil este acordat unui transportator diligent, tinindu-se cont de circumstante si, printre altele, in cazul unei incarcari partiale, de timpul necesar pentru ambalarea unei incarcaturi complete in conditii normale.

Art. 20

1. Cel in drept poate sa considere marfa pierduta, fara a prezenta alte dovezi, cind aceasta nu a fost eliberata in termen de 30 de zile de la expirarea teremnului convenit sau, daca nu a fost convenit un asemena termen, in termen de 60 zile de la primirea marfii de catre transportator.

2.Cel in drept poate, primind despagubirea pentru marfa pierduta, sa ceara, in scris, sa fie incunostintat imediat, in cazul in care marfa ar fi gasit in cursul anului care urmeaza platii despagubirii. Confirmarea primirii unei astfel de cereri se comunica in scris.

3.In termen de 30 zile de la primirea unei atari incunostintari cel in drept poate cere ca marfa sa-i fie predata contra platii creantelor rezultind din scrisoarea de trasura si contra restituirii despagubirii primite, deducindu-se eventual cheltuielile care ar fi fost cuprinse in aceasta despagubire si sub rezerva tuturor drepturilor la despagubire pentru intirzierea la elibarare prevazuta in articolul 23 si, dupa caz, in articolul 26.

4. In cazul lipsei fie a cererii prevazute in paragraful 2, fie a instructiunilro date in termenul de 30 de zile prevazut in paragraful 3, sau daca marfa a fost gasita dupa un an de la plata despagubirii, transportatorul poate dispune de aceasta, confrom legislatiei locului unde se gaseste marfa.

Art. 21

Daca marfa este eliberata destinatarului fara incasarea sumei ramburs care ar fi trebuit sa fie perceputa de catre transportator in virtutea dispozitiilor contractului de transport, transportatorul este obligat sa despagubeasca pe expeditor cu suma ramburs, fara a fi prejudiciat in dreptul sau in regres impotriva destinatarului.

Art. 22

1. Daca expeditorul preda transportatorului marfuri periculoase, el ii semnaleaza acestuia natura exacta a pericolului pe care marfurile il prezinta si ii indica eventual precautiile care trebuie luate. In cazul cind aceasta semnalare nu a fost consemnata in scrisoarea detrasura, sarcina de a face dovada, prin orice mijloace, ca transportatorul a avut cunostinta de natura exacta a pericolului pe care il prezenta transportul marfurilor sus-emntionate revine expeditorului sau destinatarului.

2. Marfurile periculoase care nu au fost cunoscute ca atare de catre transportator in conditiile prevazute de paragraful 1 al prezentului articol pot fi, in orice moment si in orice loc, descarcate, distruse sau facute inofensive de catre transportator, fara nici o despagubire; expeditorul este in plus raspunzator pentru toate cheltuielile si daunele rezultind din predarea la transport a acestor marfuri sau pentru transportul lor.

Art. 23

1. Cind, in conformitate cu dispozitiile prezentei conventii, este pusa in sarcina transportatorului o despagubire pentru pierderea totala sau partiala a marfii, aceasta despagubire este calculata dupa valoarea marfii la locul si in momentul primirii acesteia pentru transport.

2. Valoarea marfii este determinata pe baza cursului bursei sau , in lipsa acestuia, pe baza pretului curent a pietei, sau, in lipsa amindurora, pe baza valorii uzuale a marfurilor de acelasi fel si de aceeasi calitate.

3. Totusi, despagubirea nu poate depasi 8,33unitati de cont pe kg de greutate bruta lipsa.

(la data 25-mar-1981 Art. 23, punctul 3. din capitolul IV modificat de Art. 2, alin. (1), punctul 1. din capitolul I din Protocol din 1978)

4. In plus, se restituie taxa de transport, taxele vamale si alte cheltuieli ivite cu ocazia transportului marfii, in totalitate in caz de pierdere totala si proportional in caz de pierdere partiala; alte daune-interese pentru pierdere nu sint datorate.

5. In caz de intirziere, daca cel in drept face dovada ca din aceasta intirziere a rezultat un prejudiciu, transportatorul este tinut sa plateasca daune care nu pot depasi pretul transportului.

6. O despagubire mai mare nu poate fi pretinsa decit in caz de declarare a valorii marfii sau de declarare de interes special la predare, conform articolelor 24 si 26.

7. Unitatea de cont mentionata in prezenta convention este Dreptul special de tragere (D.S.T.), asa cum este definit de Fondul Monetar International. Suma mentionata in Paragraful 3 al prezentului articol se converteste in moneda nationala a statului al carui tribunal examineaza litigiul, pe baza valorii acestei monede la data judecarii sau la data adoptata de comun acord de catre parti. Valoarea in Dreptul special de tragere a monedei nationale a unui stat care este membru al Fondului Monetar International se calculeaza conform metodei de evaluare folosita de Fondul Monetar International la data respectiva pentru propriile sale operatii si tranzacti.Valoarea in dreptul special de tragere a monedei nationale a unui stat care nu este membru al Fondului Monetar International se calculeaza dupa modul stabilit

de acest stat.
8. Totusi, un stat care nu este membru al Fondului Monetar International si a carui legislatie nu permite aplicarea prevederilor paragrafului 7 al prezentului articol poate, in momentul ratificarii sau al aderarii la Protocolul la C.M.R.,sau in oricare moment ulterior, sa declare ca limita responsabilitatii prevazute la paragraful 3 al prezentului articol si aplicabila pe teritoriul sau este fixata la 25 unitati monetare. Unitatea monetara la care se refera prezentul paragraf corespunde cu 10/31 grame aur fin, co titlul de 900 miimi. Convertirea in moneda nationala a sumei indicate in prezentul paragraf se efectueaza conformlegislatiei statului in cauza.
9. Calculul mentionat in ultima fraza a paragrafului 7 si convertirea mentionata in paragraful 8 ale prezentului articol trebuie facute astfel incit sa exprime in moneda nationala a statului, pe cit posibil, aceeasi valoare reala ca aceea exprimata in unitati de cont la paragraful 3 al prezentului articol. La depunerea instrumentului mentionat la art. 3 al Protocolului la C.M.R. si de fiecare data cind intervine o schimbare in metoda lor de calcul sau in valoarea monedei lor nationale in raport cu unitatea de cont sau cu unitatea monetara, statele comunica secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite metoda lor de calcul, conform paragrafului 7, sau rezultatele convertirii, conform paragrafului 8 ale prezentului articol, dupa caz.
(la data 25-mar-1981 Art. 23, punctul 6. din capitolul IV completat de Art. 2, alin. (1), punctul 2. din capitolul I din Protocol din 1978)

Art. 24
Expeditorul poate sa declare in scrisoarea de trasura, contra platii unui supliment de pret convenit, o valoare a marfii care depaseste limita mentionata in paragraful 3 al articolului 23 si, in acest caz, valoarea declarata inlocuieste aceasta limita.
Art. 25
1. In caz de avarie, transportatorul plateste contravaloarea deprecierii marfii, calculata pe baza valorii stabilite in conformitate cu articolul 23 paragraful 1,1 si 4.
2. Totusi, despagubirea nu poate sa depaseasca:
a) daca totalul executiei este depreciat prin avarie, suma care ar fi trebuit platita in caz de pierdere totala;
b)daca numai o parte a expeditiei a fost depreciata prin avarie, suma care ar trebui platita in caz de pierdere a partii depreciate.
Art. 26
1. Expeditorul poate fixa, facind mentiunea respectiva in scrisoarea de trasura si contra platii unui supliment de pret stabilit convenit, suma care reprezinta un interes special la eliberare, pentru cazul unei pierderi sau avarii si pentru cazul depasirii termenului convenit.
2. Daca a fost facuta o declaratie de interes special la eliberare, poate fi ceruta - independent de despagubirile prevazute in articolele 23,24 si 25 si pina la concurenta contravalorii interesului declarat- o despagubire egala cu paguba suplimentara pentru care s-a facut dovada.
Art. 27
1. Cel in drept poate sa pretinda pentru pagubele suferite dobinzi. Aceste dobinzi, calculate la 5% pe an, curg din ziua reclamatiei adresate in scris transportatorului, sau, daca nu a existat o reclamatie, din ziua introducerii actiunii in justitie.
2. Daca elementele care servesc ca baza de calcul al despagubirii nu sint exprimate in moneda tarii in care se cere plata, convertirea va fi facuta la cursul zilei si locului platii despagubirii.
Art. 28
1. In cazurile in care, potrivit legii aplicabile, pierderea, avaria sau intirzierea survenita in cursul unui transport supus prezentei conventii, pot da loc unei reclamatii extracontractuale, transportatorul se poate prevala de dispozitiile prezentei conventii care exclud raspunderea sa sau care determina ori limiteaza despagubirile datorate.
2. In cazul cind, pentru pierdere, avarie sau intirziere intervine raspunderea extracontractuala a uneia dintre persoanele pentru care transportatorul raspunde potrivit prevederilor articolului 3, aceasta persoana poate, de asemenea, sa se prevaleze de dispozitiile prezentei conventii care exclud raspunderea transportatorului sau care determina ori limiteaza despagubirile datorate.
Art. 29
1. Transportatorul nu are dreptul sa se prevaleze de dispozitiile prezentului capitol care exclud sau limiteaza raspunderea sa sau care rastoarna sarcina probei, daca paguba a fost provocata din dolul sau sau dintr-o culpa care ii este imputabila si care, in conformitate cu legea tarii careia ii apartine organul de jurisdictie sesizat, este considerata echivalenta cu un dol.
2. Acelasi lucru este valabil si daca faptele savirsite cu dol sau culpa sint ale prepusilor transportatorului sau ale oricarei alte persoane la serviciile carora el recurge pentru executarea transportului, daca acesti prepusi sau persoane lucreaza in exercitiul functiunii lor. In acest caz, prepusii sau celelalte persoane nu au dreptul de a se prvala, in ceea ce priveste raspunderea lor, de dispozitiile din prezentul capitol, mentionate in paragraful 1.
CAPITOLUL V: Reclamatii si actiuni
Art. 30
1. Daca destinatarul a primit marfa fara sa fi constatat starea ei in contradictoriu cu transportatorul sau daca cel mai tirziu in momentul eliberarii, cind este vorba de pierderi ori avarii aparente, sau in termen de 7 zile de la data eliberarii, in afara de duminici si sarbatori legale, cind este vorba de pierderi sau avarii neaparente, nu a facut rezerve transportatorului, indicind natura generala a pierderii sau avariei, se prezuma, pina la proba contrarie, ca a primit marfa in starea descrisa in scrisoare de trasura. Rezervele aratate mai sus trebuie sa fie facute in scris daca este vorba de pierderi sau de avarii neaparente.
2. Daca starea marfii a fost constatata in mod contradictoriu de catre destinatar si transportator, dovada contrarie rezultatului acestei constatari nu poate fi facuta decit daca este vorba de pierderi sau de avarii neaparente si daca destinatarul a adresat rezervele sale in scris transportatorului in termen de 7 zile, in afara duminicilor si a sarbatorilor legale, de la data acestei constatari.
3. O depasire a termenului de eliberare poate da loc la despagubiri numai daca a fost adresata o rezerva in scris, in termen de 21 de zile de la data punerii marfii la dispozitia destinatarului.
4. Data eliberarii sau, dupa caz, cea a constatarii sau cea a punerii marfii la dispozitie nu se include in termenele prevazute in prezentul articol.

5. Transportatorul si destinatarul trebuie sa-si acorde in mod reciproc toate inlesnirile rezonabile pentru constatarile si verificarile necesare.

Art. 31

1. Pentru toate litigiile decurgind din transporturile supuse prezentei, conventii, reclamantul poate sa sesizez, in afara organelor de jurisdictie ale tarilor contractante, desemnate de comun acord de catre parti, organele de jurisdictie din tara pe teritoriul careia:

a) se afla resedinta obisnuita a piritului, sediul sau principal sau sucursala ori agentia prin intermediul careia contractul de transport a fost incheiat; sau

b) este situat locul preluarii marfurilor sau a celui prevazut pentru eliberarea marfurilor, si nu poate sesiza decit aceste organe de jurisdictie.

2. Daca in cazul unui litigiu din cele aratate la paragraful 1 din prezentul articol este in curs de judecata o actiune la un organ de jurisdictie competent potrivit prevederilor acestui paragraf sau daca intr-un asemenea litigiu s-a pronuntat o hotarire de catre un astfel de organ de jurisdictie, nu mai poate fi introdusa o noua actiune pentru aceeasi cauza intre aceleasi parti cu exceptia cazului in care hotarirea organului de jurisdictie la care a fost introdusa prima actiune nu este susceptibila de a fi executata in tara in care este introdusa noua actiune.

3. Daca intr-un litigiu prevazut in paragraful 1 din prezentul articol o hotarire data de un organ de jurisdictie al unei tari contractante a devenit executorie in aceasta rara, ea devine de asemenea executorie in fiecare dintre celelalte tari contractante, imediat dupa indeplinirea fomralitatilor prevazute in acest scop in tara interesata. Aceste formalitati nu pot duce la o revizuire a cauzei.

4. Dispozitiile paragrafului 3 din prezentul articol se aplica hotaririlor pronuntate contradictoriu, celor pronuntate in lipsa si tranzactiilor judiciare, dar nu se aplica hotaririlor judecatoresti care sint, cu executie proviorie, nici hotaririlor prin care se acorda, in afara cheltuielilor de judecata, daune-interese impotriva unui reclamant ca urmare a respingerii totale sau partiale a actiunii sale.

5. Pentru asigurarea platii cheltuielilor ocazionate de actiunile in justitie, cauzate de trnasporturile supuse prezentei conventii, nu se poate solicita cautiune cetatenilor tarilor contractante care isi au domiciliul sau un sediu in una dintre aceste tari.

Art. 32

1. Actiunile derivind din transporturile supuse prezentei conventii se prescriu in termen de un an. Totusi, in caz de dol sau de culpa considerata de legea tarii careia ii apartine organul de jurisdictie sesizat ca echivalenta cu dolul, termenul de prescriptie este de 3 ani. Termenul de prescriptie curge:

a) in caz de pierdere partiala, de avarie sau de intirziere, din ziua in care marfa a fost eliberata;

b) in caz de pierdere totala,incepind de la a treizecea zi dupa expirarea termenului conventi sau, daca nu a fost convenit nici un termen, incepind de la a saizecea zi de la primirea marfii de catre transportator;

c) in toate celelate cazuri, incepind de la expirarea unui termen de 3 luni de la data incheierii contractului de transport.

Ziua indicata mai sus ca punct de plecare al prescriptiei actiunii nu este cuprinsa in termen.

2. O reclamatie scrisa suspenda prescriptia pina in ziua in care transportatorul respinge reclamatia in scris si restituie documentele care erau anexate. In caz de acceptare partiala a reclamatiei, prescriptia nu-si reia cursul sau decit pentru partea din reclamatie care ramine litigioasa. Dovada primirii reclamatiei sau a raspunsului si a restituirii documentelor cade in sarcina partii care invoca acest fapt. Reclamatiile ulterioare avind acelasi obiect nu suspenda prescriptia.

3. Sub rezerva dispozitiilor paragrafului 2 de mai sus, suspendarea prescriptiei este reglementata potrivit legii tarii careia ii apartie organul de jurisdictie sesizat. Aceasta prevedere se aplica si in cazul intreruperii prescriptiei.

4. Actiunea prescrisa nu mai poate fi exercitata nici sub forma de cerere reconventionala sau de exceptie.

Art. 33

Contractul de transport poate sa contina o clauza atribuind competenta unui tribunal arbitral, cu conditia ca aceasta clauza sa prevada ca tribunalul arbitral va aplica dispozitiile prezentei conventii.

CAPITOLUL VI: Dispozitii referitoare la transportul efectuat de transportatori succesivi

Art. 34

Daca un traansport care face obiectul unui contract unic este executat in mod succesiv de catre mai multi transportatori rutieri, fiecare dintre acestia isi asuma raspunderea executarii transportului total; transportatorul al doilea si fiecare dintre transportatorii urmatori devenind, prin primirea de catre ei a marfii si a scrisorii de transura, parti la contract, in conditiile prevazute in scrisoarea de trasura.

Art. 35

1. Transportatorul care preia marfa de la transportatorul precedent ii remite acestuia o confirmare de primire datata si semnata. El trebuie sa-si inscrie numele si adresa sa pe al doilea exemplar al scrisorii de trasura. Daca este cazul, el completeaza pe acest exemplar, cit si pe confirmarea de primire, rezervele sale de natura celor prevazute in articolul 8 paragraful 2.

2. Dispozitiile articolului 9 se aplica relatiilor dintre transportatorii succesivi.

Art. 36

Atit timp cit nu este vorba de o cerere reconventionala sau de o exceptie formulata in fata unei instante, referitoare la o actiune intemeiata pe acelasi contract de transport, actiunea privind raspunderea pentru pierdere, avarie sau intirziere nu poate fi intreptata decit impotriva primului transportator, ultimului transportator sau transportatorului care a executat partea din transport pe parcursul caruia s-a produs faptul care a cauzat pierderea, avaria sau intirzierea; actiunea poate fi indreptata in acelasi timp impotriva mai multora dintre acesti transportatori.

Art. 37

Transportatorul care a platit despagubiri, inconformitate cu dispozitiile prezentei conventii, are dreptul de regres, pentru suma platita, impreuna cu dobinzile si cheltuielile suportate, contra transportatorilor care au participat la executarea contractului de transport conform dispozitiilor urmatoare:

a) transportatorul prin fapta caruia s-a produs pabuga trebuie sa suporte singur despagubirea platita de el sau de un alt transportator;

b) daca paguba s-a produs prin fapta a doi sau mai multi transportatori, fiecare dintre ei trebuie sa plateasca o suma proportionala cu partea sa de raspundere; daca evaluarea partilor de raspundere este imposibila, fiecare dintre ei este raspunzator proportional cu partea de remunerare a transportului care ii revine;

c) daca nu se poate stabili care dintre transportatori raspunde pentru paguba, despagubirea se repartizeaza intre toti

transportatorii, in proportia fixata la litera b.

Art. 38

Daca unul dintre transportatori nu este solvabil, partea de despagubire care ii incumba si pe care nu a platit-o se repartizeaza intre toti celilalti transportatori, proportional cu remunerarea lor.

Art. 39

1. Transportatorul impotriva caruia se exercita un regres potrivit prevederilor articolelor 37 si 38 nu poate contesta valabilitatea platii efectuate de catre transportatorul care exercita regresul, daca despagubirea a fost stabilita prin hotarire judecatoreasca, cu conditia sa fi fost informat legal asupra procesului si sa fi avut posibilitatea sa intervina.

2. Transportatorul care voieste sa exercite dreptul sau in regres poate sa-l formuleze inaintea tribunalului competent al tarii in care unul dintre transportatorii interesari isi are resedinta obisnuita, sediul sau principal sau sucursala ori agentia prin intermeidul careia a fost incheiat contractul de transport. Regresul poate fi exercitat impotriva tuturor trnasportatorilor interesati, printr-o singura actiune.

3. Dispozitiile articolului 31 paragrafele 3 si 4 se aplica hotaririlor judecatoresti privind actiunile in regres prevazute in articolele 37 si 38.

4. Dispozitiile articolului 32 sint aplicabile actiunilor in regres intre transportatori. Totusi, prescriptia curge fie din ziua pronuntarii unei hotariri judecatoresti definitive, prin care se fixeaza despagubirile care urmeaza sa fie platite in virtutea dispozitiilor prezentei conventii, fie, in cazul in care o astfel de hotarire nu exista, incepind din ziua platii efective.

Art. 40

Transportatorii sint liberi sa convina intre ei asupra unor dispozitii derogatorii de la cele prevazute in articolele 37 si 38.

CAPITOLUL VII: Nulitatea stipulatiilor contrare conventiei

Art. 41

1. Sub rezerva dispozitiilor aritcolului 40, este nula si fara nici un efect orice stipulatie care, direct sau indirect, ar deroga de la dispozitiile prezentei conventii. Nulitatea unor astfel de stipulatii nu atrage nulitatea celorlalte prevederi ale contractului.

2. In special vor fi nule toate clauzele prin care s-ar ceda transportatorului beneficiul asigurarii marfii sau orice alta clauza analoaga, ca si orice clauza care schimba sarcina probei.

CAPITOLUL VIII: Dispozitii finale

Art. 42

1. Prezenta conventie este deschisa pentru semnare sau aderare tarilor membre ale Comisiei Economice pentru Europa si tarilor admise la comisia cu titlu consultativ conform paragrafului 8 al mandatului acestei comisii.

2. Tarile susceptibile sa participe la anumite lucrari ale Comisiei Economice pentru Europa, conform paragrafului 11 al mandatului acestei comisii, pot deveni parti contractante la prezenta convention, aderind la ea dupa intrarea in vigoare.

3. Conventia va fi deschisa pentru semnare pina la 31 august 1956 inclusiv. Dupa aceasta data, ea va fi deschisa pentru aderare.

4. Prezenta conventie va fi ratificata.

5. Ratificarea sau aderarea va fi efectuata prin depunerea unui instrument la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Art. 43

1. Prezenta conventie va intra in vigoare in a nouazecea zi dupa ce cinci dintre tarile mentionate in paragraful 1 al articolului 42 vor fi depus instrumentul de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare tara care o va ratifica sau adera la ea dupa ce cinci tari vor fi depus instrumentul de ratificare sau de aderare, prezenta conventie va intra in vigoare in a nouazecea zi dupa depunerea instrumentului de ratificare sau de aderare a tarii respective.

Art. 44

1. Fiecare parte contractanta va putea denunta prezenta conventie printr-o notificare adresata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite.

2. Denuntarea va intra in vigoare la 12 luni de la data primirii notificarii de denuntare de catre secretarul general.

Art. 45

Daca dupa intrarea in vigoare a prezentei conventii numarul partilor contractante va scadea, ca urmare a denuntarilor, la mai putin de cinci, prezenta conventie va inceta sa mai fie in vigoare, incepind cu data la care ultima dintre aceste denuntari va deveni valabila.

Art. 46

1. Orice tara va putea, in momentul depunerii instrumentului de ratificare sau de aderare sau la orice data ulterioara, sa declare, prin notificare adresata secretarului general alOrganizatiei Natiunilor Unite, ca prezenta conventie va fi aplicabila, la totalitatea sau numai la o parte a teritoriilor pe care le reprezinta pe plan international. Conventia va fi aplicabila teritoriului sau teritoriilor mentionate in notificare dupa a nouazecea zi din momentul primirii acestei notificari de catre secretarul general sau, daca la aceasta data conventia inca nu a intrat in vigoare, de la data intrarii sale in viogare.

2. Orice tara care va fi facut, conform paragrafului precedent, o declaratie avind drept efect aplicarea acestei conventii pe un teritoriu pe care ea il reprezinta pe plan international, va putea, conform articolului 44, sa denunte conventia in ceea ce priveste numitul teritoriu.

Art. 47

Orice litigiu intre doua sau mai multe parti contractante privind interpretarea sau aplicarea prezentei conventii, pe care partile nu au putut sa-l reglementeze prin tratative sau prin alt mijloc, va putea fi adus, la cererea oricareia dintre partile contractante interesate, inaintea Curtii Internationale de Justitie, pentru a fi solutionate de aceasta.

Art. 48

1. Fiecare parte contractanta va putea, in momentul cind va semna sau ratifica prezenta conventie sau va adera la ea, sa declare ca ea nu se considera legata de prevederile articolului 47 al conventiei. Celelalte parti contractante nu vor fi legate prin articolul 47 fata de orice parte contractanta care a formulat o astfel de rezerva.

2. Orice parte contractanta care a formulat o rezerva conform paragrafului 1 va putea in orice moment sa ridice aceasta rezerva printr-o notificare aderesata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite.

3. Nici o alta rezerva la prezenta conventie nu va fi admisa.

Art. 49

1. Dupa ce prezenta conventie va fi fost in vigoare timp de 3 ani, orice parte contractanta va putea, prin notificare adresata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite, sa ceara convocarea unei conferinte cu scopul de arevizui prezenta conventie. Secretarul general va notifica aceasta cerere tuturor partilor contractante si va convoca o conferinta de revizuire daca, intr-un termen de 4 luni de la data notificarii adresate de el, cel putin un sfert din numarul partilor contractante ii notifica acordul lor fata de aceasta cerere.

2. Daca o conferinta este convocata conform paragrafului precedent, secretarul general va instiinta despre aceasta toate partile contractante si le va invita sa prezinte, in termen de 3 luni, propuneri care ar dori sa fie examinate de conferinta. Secretarul general va comunica tuturor partilor contractante ordinea de zi provizorie a conferintei, precum si textul acestor propuneri, cel mai tirziu pina la 3 luni inainte de deschiderea conferintei.

3. Secretarul general va invita la orice conferinta convocata conform prezentului articol toate tarile la care se refera paragraful 1 al articolului 42, precum si tarile devenite parti contractante prin aplicarea paragrafului 2 al articolului 42.

Art. 50

In afara de ntotificarile prevazute in articolul 49, secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite vanotifica tarilor vizate de paragraful 1 al articolului 42, cit si tarilor devenite parti contractante prin aplicarea paragrafului 2 al articolului 42:

a) ratificarile si aderarile conform articolului 42;
b) datele intrarii in vigoare a prezentei conventii, in conformitate cu articolul 43;
c) denuntarile conform articolului 44;
d) abrogarea prezentei conventii conform articolului 45;
e) notificarile primite ocnform articolului 46;
f) declaratiile si notificarile primtie conform paragrafelor 1 si 2 ale articolului 48.

Art. 51

Dupa 31 august 1956, originalul prezentei conventii va fi depus la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite, care va trimite copii certificate fiecareia dintre tarile vizate in paragrafele 1 si 2 ale articolului 42.

Drept care subsemnatii , valabil imputerniciti, ausemnat prezenta conventie.

Incheiata la Geneva, la nouasprezece mai una mie nouasute cincizeci si sase, intr-un singur exemplar, in limbile engleza si franceza, ambele texte avind aceeasi valabilitate.

-****-

ANEXA: PROTOCOL DE SEMNATURA

In momentul semnarii Conventiei referitoare la contractul de transport international de marfuri pe sosele, subsemnatii, valabil imputerniciti, au convenit asupra urmatoarelor declaratii si precizari:

1. Prezenta conventie nu se aplica transporturilor intre Regatul Unit al Marii Britanii si al Irlandei de Nord si Republica Irlandei.

2. La articolul 1, paragraful 4:

Subsemnatii se angajeaza sa trateze incheierea de conventii referitoare la contractul pentru transportul efectelor de stramutare si la contractul de transport combinat.

Drept care subsemnatii, valabil imputerniciti, au semnat prezentulprotocol.

Intocmit la Geneva, la nouasprezece mai una mie nouasute cincizeci si sase, intr-un singur exemplar, in limbile engleza si franceza, amindoua textele avind aceeasi valabilitate.